

- **Mbledhja e fjalëve për një ilustrim**

(prej kopshtit parashkollor – shkalla e lartë):

Si pikënisje shërben një ilustrim me shumë detaje (i nxjerrë nga një temë aktuale nga tekstet tematike, p.sh. një pllakat nga vendi i prejardhjes ose ilustrim nga një shesh lojërash. Për nivelin e mesëm dhe të lartë janë të përshtatshme ilustrime/fotografi që kërkojnë një leksik specifik). Në grup ose në klasë, nocionet nga ilustrimi (përfshirë veprimet/foljet dhe mbiemrat!) do të emërtohen dhe shënohen. Kjo ndodh me post-it-copëzat e vogla të letrave ose në tabelë rreth e rreth ilustrimit. Variantet: secili/a nxënës/e shkruan së pari individualisht se çka mund të emërtojë, në vazhdim shkëmbim. Për përdorim dhe thellim pason në vazhdim një detyrë me shkrim, p.sh. Përshekruajeni ilustrimin mundësisht saktë / Sajone një tregim për ilustrimin / Zhvendosuni në pozicionin e një personi, i cili është në ilustrim dhe përshekruajeni ilustrimin nga ajo perspektivë («Unë jam gruaja me xhemper të verdhë. Unë qëndroj në vend. Prapa meje janë ...»).

- **Fusha e fjalës nga tema e një situatë të të shkruarit**

(Niveli i ulët - deri te niveli i lartë):

- Tek rastet e të shkruarit për një temë të caktuar («Nëse unë do të isha një bujk/bujkeshë», «Sistemi shtetëror i vendit tonë» etj.) e vlen që paraprakisht me klasën ose grupin të shënohen nocionet (emrat, foljet, mbiemrat) dhe shprehjet në mënyrë korrekte, të cilat janë me rëndësi dhe ndihmuese për tekstin përkatës. Përmes kësaj mbledhjeje të fjalëve dhe shprehjeve relevante, N do të lehtësohen në aspektin e përmbajtjes si dhe në drejtshkrim. Fushat e fjalës mund të përpunohen dhe në vazhdim të krahasohen edhe vetë, nga dy ose nga tre. – si formë prezantimi janë të përshtatshme edhe cluster dhe mind-map, krahaso nr. 8.

2. Të vihen në dispozicion mjetet e zgjeruara gjuhësore (fillimet e fjalive, shprehje specifike të tekstit etj.)

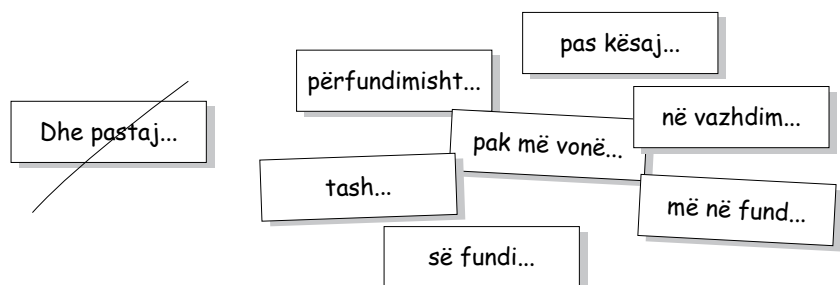
kl. 2-9

20 min.

Nëse para rasteve të caktuara të të shkruarit ose detyrave, me nxënësit/et, mblidhen gojarisht dhe shënohen në fletore jo vetëm fjalë të veçanta, por edhe elemente të zgjeruara gjuhësore, atëherë kjo listë mund të japë një kontribut me shumë vlerë për zgjerimin e kompetencës së të shprehurit. Kjo procedurë është e njohur para së gjithash në mësimin gojor (p.sh. para një diskutimi mblidhen mjetet e të folurit). Por kjo e tregon veten edhe në raport me rastet e të shkruarit. Zgjedhja e elementeve gjuhësore varet nga rasti i të shkruarit, ashtu siç e tregojnë shembujt vijues:

- Para një shënimi mbi një përjetim (pushimet, shëtitja, aventura etj.): fillime të ndryshme fjalish të gjenden dhe të përfshihen në mënyrë që stereotipet si «dhe pastaj» të menjahen:

Është mirë që para të të shkruarit të bëhet një ushtrim paraprak gojor për një shembull konkret. Për vetë rastin e të shkruarit N do të marrin detyrën që të përdorin së paku tri fillime fjalish nga lista.

- Para një përshkrimi - (ilustrimi ose natyre): ose të mblidhen vendet e caktuara (event. me parafjalët konkrete) («Para shtëpisë qëndron...», «Në sfond shoh...», «Mbi breg...», ose mundësi për të shprehur ndjenjat («Mua më pëlqen posaçërisht...», «Unë mendoj që është bukur, që...», «Unë nuk e kuptoj plotësisht, pse», «Unë mund ta paramendoj që artisti...» etj.
- Para një teksti, në të cilin p.sh. duhet të mendohet për përparësitë dhe disfavoret e jetës në emigrim: të mblidhen shprehjet për të theksuar mendimin personal, të përpunohet një spektër më i gjerë se sa «Unë mendoj...» pra të përdoren shprehjet si «Unë mendoj, që...», «Unë kam pasur përvojën, që...», «Sipas pikëpamjes sime», «Qëndrimi im është ...», «Unë jam i bindur, që...», «Unë dyshoj, mos...» etj. Edhe këtu është e këshillueshme, që së pari të provohen shembuj përmes një diskutimi gojor dhe pastaj të jepet detyra që tek të shkruarit të përdoren së paku tri shprehje nga lista.

15

Nxitje për punë në leksik II: puna me tekstet me zbrazësira, prova rezervë etj.

Qëllimi

Shih të dhënat te nr. 14. Në kundërshtim me punën e atjeshme dhe me fushat e fjalëve, tek nxitjet vijuese bëhet fjalë për format përcjellëse me paracaktime të forta.

1. Tekste me vende të zbrazëta/zbrazësira (tekste me zbrazësira)

kl. 1-9

15 min.

Materiali:
Tekst i parapërgatitur me zbrazësira

Puna me tekste me zbrazësira është më shumë një formë tradicionale e reprodukimit pasiv, e cila përdoret edhe për kontrollin në të mësuar. Për qëllimin e zgjerimit aktiv të leksikut kjo punë kontribuon vetëm nëse fjalët përkatëse në mënyrë plotësuese ushtrohen në format orientuese të përdorimit të tyre.

Procedura:

M e përgatit si fletë pune një tekst në të cilin mungojnë mjaft fjalë të cilat duhet të futen. («Tina vjel në kopsht _____»; «Madridi është _____ i Spanjës»). Është i mundur edhe një ilustrim i cili duhet të mbishkruhet.

Tina vjel në kopsht _____.

Madridi është _____ Spanjës.

Nëna blen bukën te _____.

Unë _____ me qejf një gotë qumësht.

Në _____ luan një film interesant.

Mjeku _____ një recetë.

Për _____ udhëtojmë për në det.

Një kalorës bart _____.

Flamuri _____ zbavitshëm në erë.

pushime   armatimin   valon

pi   kryeqytet   Bukëpjekës

i shkruan   mjedhëz   kinema

- Variante më të thjeshta: Fjalët që duhet të futen në tekst janë të shënuara në fund të fletës dhe ato duhet të renditen saktësisht. Ky variant është i përshtatshëm për 1.) për 1./2. e klasës me fjali dhe fjalë të thjeshta dhe 2.) për tekste tematike, tek të cilat është fjala për leksik specifik (p.sh.